

Lubię pszczoły!

Scenariusz zajęć dla wychowania przedszkolnego

PSZCZOŁY
PROSZĄ O POMOC

Legnica 2015

Lubię pszczoły!
Scenariusz zajęć dla wychowania
przedszkolnego
Copyright © Fundacja Ekologiczna „Zielona
Akcja”

Powstało na zlecenie:

Fundacja Ekologiczna „Zielona Akcja”
ul. Orła Białego 2, 59-220 Legnica
tel. (76) 862 94 30, (76) 723 81 01
fax (76) 721 24 96
<http://www.zielonaakcja.pl>

Autor

Monika Szyrmer

Opracowanie graficzne, skąd:

© Jakub JÓZEF CZUK

Autor zdjęć:

© Jakub JÓZEF CZUK

Znajd nas na Facebooku pod hasłem:
Pszczoły proszą o pomoc

Pszczoły proszą o pomoc - kampania na rzecz ochrony środowiska życia pszczoł i innych owadów zapylających, dofinansowany w ramach Mechanizmu Finansowego EOG 2009-2014 oraz Norweskiego Mechanizmu Finansowego 2009-2014.

Lubię pszczoły!

Scenariusz zajęć dla wychowania przedszkolnego

Monika Szyrmer

Legnica 2015

Podstawa programowa

Cele wychowania przedszkolnego:

- budowanie dziecięcej wiedzy o świecie przyrodniczym,
- wprowadzenie dzieci w świat wartości estetycznych i rozwijanie umiejętności wyrażania się poprzez sztuki plastyczne i muzykę,
- zapewnienie dzieciom lepszych szans edukacyjnych poprzez wspieranie ich ciekawości, aktywności i samodzielności, a także kształtowanie tych wiadomości i umiejętności, które są ważne w edukacji szkolnej,

Obszary rozwoju, wychowania i kształcenia dzieci:

- wdrażanie dzieci do dbałości o bezpieczeństwo własne oraz innych: dziecko zna zagrożenia płynące ze świata ludzi, roślin oraz zwierząt i unika ich,
- wychowanie przez sztukę – muzyka: dziecko w skupieniu słucha muzyki, w tym także muzyki poważnej
- wychowanie przez sztukę – różne formy plastyczne: dziecko umie wypowiadać się w różnych technikach plastycznych i przy użyciu elementarnych środków wyrazu (takich jak kształt i barwa) w postaci prostych kompozycji i form konstrukcyjnych,
- wychowanie dla poszanowania roślin i zwierząt: dziecko nazywa oraz wyróżnia rośliny i zwierzęta żyjące w różnych środowiskach przyrodniczych; wie, jakie warunki są potrzebne do rozwoju zwierząt (przestrzeń życiowa, bezpieczeństwo, pokarm),
- kształtowanie gotowości do nauki czytania i pisania: dziecko dysponuje sprawnością rąk oraz koordynacją wzrokowo-ruchową potrzebną do rysowania, wycinania i nauki pisania; słucha np. opowiadań, baśni i rozmawia o nich,

Cel zajęć:

Małe dzieci mogą utożsamiać pszczoły (a niekiedy wszystkie bzyjące owady) z zagrożeniem, na ogół wiedzą już bowiem, że pszczoła może użądlić i że jest to bolesne. Zwykle nie wiedzą jednak dlaczego i w jakich sytuacjach pszczoła może być groźna oraz jak zachowywać się, gdy zobaczą blisko siebie pszczołę (np. gdy pszczoła wleci do mieszkania). Tymczasem nieodpowiednia reakcja (panika, agresja czy nawet próba zabicia pszczoły) może przynieść efekt odwrotny do zamierzonego (zaatakowana pszczoła może zacząć się bronić, czyli spróbuje użądlić). Z tego powodu celem zajęć jest wyjaśnienie dzieciom jak ważnymi i pożytecznymi owadami są pszczoły oraz jak zachowywać się w ich obecności. Zajęcia można połączyć z wiosennym spacerem, podczas którego dzieci będą przyglądać się jakie owady przylatują do kwiatów, mogą też (w całości lub ich część) stanowić fragment większych obchodów, np. dnia wiosny. Scenariusz można modyfikować do swoich potrzeb, dzielić go na części lub zrealizować tylko fragment.

Cele szczegółowe.

Uczeń:

- tłumaczy, kiedy pszczoła może użądlić oraz jak często może to zrobić,
- wyjaśnia po co pszczoły przylatują do kwiatów,
- wymienia przykłady innych owadów, które przylatują do kwiatów, w tym tych podobnych do pszczół.

Metody i formy pracy:

- pogadanka,
- obserwacja w terenie,
- słuchanie tekstu i muzyki,
- zabawa ruchowa,
- kolorowanie kredkami, farbami, wycinanie.

Narzędzia dydaktyczne:

- wydrukowane, kolorowe zdjęcia owadów (załącznik 1),
- kolorowy papier i wycięte niego kształty motyli (po 3 w różnych kolorach dla każdego dziecka, załącznik 5).
- materiały plastyczne w zależności od wybranego zadania plastycznego, zgodnie z załącznikiem 3 i/lub 4),
- nagranie utworu „Lot trzmiela” Nikolaja Rimskiego-Korsakowa i urządzenie jego odtworzenia.

Przebieg zajęć

1. Wprowadzenie – 5 minut

Zajęcia rozpocznij od zagadki:

*„Pasiasty muzykant
gdzieś na łące bzyka.
Latem lata, ile sił.
Zbiera z kwiatów złoty pył.
Jest pracowita, a cały jej trud,
z pewnością docenisz, jeśli lubisz miód.”*

Zapytaj dzieci, czy wiedzą, jakie jest rozwiązanie zagadki oraz na jakiej podstawie odgadły, że chodzi o pszczołę. Pokaż dzieciom zdjęcie przedstawiające pszczołę i zapytaj, czy pszczoła jest zwierzęciem, którego należy się bać. Następnie powiedz im, że w czasie warsztatu, w którym biorą udział, chcesz opowiedzieć im coś więcej o pszczołach, bo są to bardzo ciekawe zwierzęta, oraz że dzieci z pewnością dowiedzą się, czy pszczoła może być groźna, a jeśli tak, to kiedy.

Ustal z dziećmi zasady zachowania w czasie warsztatów (np. mówi tylko jedna osoba, chęć wypowiedzi zgłaszana jest przez podniesienie ręki, gdy ktoś mówi inni uważnie słuchają).

2. Faza realizacyjna - czas na opowieść: 15 – 20 minut

Poproś dzieci, by usiadły w kółeczku i przeczytaj im „Bajkę o pszczołach i Matce Naturze” (załącznik 2). Następnie, podczas dyskusji, poszukaj z dziećmi odpowiedzi na pytania:

- czy pszczoły żądł dla zabawy lub ze złośliwości?
- czy pszczoła może użądlić wiele razy?
- co dzieje się z pszczołą, gdy użądli?
- w jakich sytuacjach pszczoła może użądlić?
- co pszczoły zbierają w kwiatkach i w jakim celu?

Następnie wyjaśnij dzieciom, że pszczoły nie żądają bez potrzeby, bo po użądleniu, gdy tracą swe żądło, umierają. Niebezpieczne mogą być wtedy, gdy się czegoś boją, poczują się zagrożone lub zaatakowane. Dlatego też, jeśli zobaczymy pszczołę zbierającą pokarm z kwiatów, nie należy panikować. Owad raczej nie zwróci na nas uwagi, jeśli nie będziemy go próbowali łąpać czy odganiać. Jeśli znajdziemy się w pobliżu uli nie należy do nich zbyt blisko podchodzić. Ul to dom pszczół i jeśli podejdziemy do niego, to mogą potraktować nas jak zagrożenie i użądlić. Natomiast jeśli pszczoła wleci do mieszkania, najlepiej szeroko otworzyć okno i poczekać, aż sama wyleci. Nie należy biegać, pisać, czy atakować owada.

Wybierz kilka słów, które pojawiły się dotychczas w trakcie zajęć i poproś dzieci, by je powtórzyły i podzieliły na sylaby (to zadanie możesz wykonywać w różnych częściach warsztatu, gdy pojawi się jakiś nowy wyraz. Pozwoli to dzieciom na łatwiejsze zapamiętanie go).

Następnie pokaż dzieciom zdjęcia trzmieła, osy i szerszenia. Wy tłumacz im, że oprócz pszczoły są również inne pasiaste owady i niektóre z nich mogą być niebezpieczne. O ile trzmiel jest raczej łagodny, to spotkanie z osą czy szerszeniem może być bardziej niebezpieczne. Są to owady, które mogą być agresywne, zwłaszcza jeśli jesteśmy w pobliżu ich gniazda lub jeśli odganiamy je od jedzenia (np. słodkich owoców, napojów). Dlatego latem trzeba uważać jeśli chcemy jeść na dworze owoc czy słodczy lub pijemy napoje (osy mogą wchodzić do butelek ze słodkimi napojami, trzeba uważać, by nie wypić ich razem z napojem).

Teraz pokaż dzieciom zdjęcie bzyga. Zapytaj, czy przypomina pokazane wcześniej owady. Wy tłumacz im, że pomimo podobnego wyglądu bzyg jest niegroźną muchą, która nie ma nawet żądła. Naucz dzieci słowa kamuflaż i wyjaśnij, co ono oznacza. Wy tłumacz, że wygląd bzyga to kamuflaż – przebranie. Choć jest zupełnie niegroźny, to dzięki paskom inne zwierzęta myślą, że jest groźny i może użądlić. Dzięki temu bzyg jest bezpieczny, bo nie jest atakowany (drapieżnik, który miał już do czynienia z pszczołą, osą czy szerszeniem na pewno pamięta to bolesne zdarzenie i unika wszystkich pasiastych owadów).

Czas na zabawę – 10 minut

Opowiedz dzieciom, że owady takie jak pszczoły i trzmiele od zawsze fascynowały ludzi, nawet malarzy i kompozytorów. Dzieci wysłuchają teraz utworu, dla którego inspiracją były właśnie trzmiele. Trzmiel, gdy leci, głośno bzyczy. W zależności od tempa lotu i odległości, z jakiej go słyszymy, dźwięk może być różny. Odtwórz dzieciom utwór „Lot trzmieła” rosyjskiego kompozytora Nikołaja Rimskiego-Korsakowa. Teraz poproś dzieci by wstały i zamieniły się w trzmiele – machały rączkami jak skrzydełkami, głośno buczały i latały po sali, uważając, by nie zderzyć się z innymi trzmielami. Trzmiele latają tylko wtedy, gdy gra muzyka („Lot trzmieła”), gdy muzyka ucichnie, trzmiele zatrzymują się w bezruchu (lub kucają i „zasypiają”). Kolejna zabawa jest bardzo podobna: trzmiele latają, gdy gra muzyka. Gdy wyłączysz muzykę powiedz głośno nazwę jakiegoś koloru – trzmiele mają jak najszybciej znaleźć na sali coś, co ma taki kolor i szybko podbiec i dotknąć tej rzeczy. Zabawę w obu wariantach powtórz kilka razy.

Praca plastyczna 20-40 minut

W zależności od wieku i możliwości dzieci zaproponuj którąś z prac plastycznych: kolorowankę (załącznik 3) lub pszczoły ozdoby (załącznik 4).

Jak działa kamuflaż – 10 minut

Przypomnij dzieciom czym jest kamuflaż w przypadku muchy bzyga, ale wytłumacz,

że inne zwierzęta mogą kamuflować się inaczej. Podaj kilka przykładów znanych dzieciom, np. kameleon, który przybiera kolor otoczenia, cętkowany gepard, który łatwo może ukryć się wśród traw afrykańskiej sawanny, patyczak, którego nie tylko kolor, ale kształt ciała jest kamuflażem, upodabniającym tego owada do patyczka. Teraz zapytaj dzieci, czy według nich motyle mają kamuflaż? Pozwól dzieciom wypowiedzieć się, a gdy skończą, uporządkuj wypowiedzi: motyle, choć są niegroźne, to nie upodabniają się do innych, groźnych zwierząt tak, jak robi to bzyg. Ich kamuflażem są kolory widoczne na ich skrzydłach. Gdy motyl siądzie wśród kolorowych kwiatów może być trudno go wypatrzyć. Inne mogą być szaro-brązowe, gdy siądą np. na pniu drzewa lub kamieniu stają się niemal niewidoczne. Rozdaj dzieciom po jednym motylku (wcześniej wytnij kształty motyli z papieru o różnych kolorach i odcieniach – wzór motyla – załącznik 5). Na stole rozłóż fragmenty kolorowych kart papieru, w tym o takich kolorach, jakie mają motyle. Dzieci swobodnie biegają ze swoimi motylkami (znów możesz skorzystać z utworu „Lot trzmiela”). Zadaniem dzieci jest na hasło (lub po wyłączeniu muzyki) jak najszybciej położyć motyla na fragmencie kartki o jak najbardziej zbliżonym kolorze, tak by zakamuflował się. Ćwiczenie powtórz 3 razy, rozdając dzieciom motylki w różnych kolorach.

3. Podsumowanie – 5 minut

Ponownie zbierz dzieci w kółeczku i zapytaj, jakiej najciekawszej rzeczy dowiedziały się podczas zajęć lub co najbardziej im się podobało. Pozwól wypowiedzieć się każdemu dziecku. Na koniec podziękuj dzieciom za udział w zajęciach.

Załącznik 1 - Zdjęcia owadów

Pszczoła

Trzmiel

Osa

Szerszeń

Bzyg

Motyl przeziernik

Załącznik 2 - Bajka o pszczołach i Matce Naturze

Dawno, dawno temu pszczele rodziny mieszkaly w lasach, w starych, dziuplastych drzewach. Od wiosny aż do jesieni pszczoły codziennie pracowały. Szukały kwiatów, a gdy je znajdowały, spijały ich nektar i zbierały pyłek. Nadmiar tego, co udało im się zebrać, przerabiały na miód. Przez całą zimę, gdy cała przyroda przykryta była śniegiem, pszczoły nie opuszczały swego gniazda, a przetrwać mogły dzięki zapasowi miodu, którym się odżywiały.

Zdarzyło się jednak, że ludzie zauważyli, że pszczoły gromadzą w swoich dziuplach pyszny, słodki miód i zaczęli go im wykradać. Pszczoły nie mogły bronić się przed ludźmi, ani ich w żaden sposób przestraszyć, bo w tych dawnych czasach nie miały żądzeł i były całkiem bezbronnymi owadami. Niestety, wskutek tego, co robili pszczołom ludzie, zdarzało się, że pozbawione zapasu pokarmu pszczoły musiały głodować, a niektóre nawet umierały zimą z głodu. Z roku na rok sytuacja była coraz gorsza. Pomimo, że pszczoły pracowicie zbierały pyłek i nektar i produkowały tak dużo miodu, jak tylko mogły, ludzie ciągle okradali je i coraz więcej pszczelich rodzin zamierało.

W jednej dziupli, w pszczelej rodzinie mieszkała sobie mała pszczołka. Miała na imię Apisa. Była pracowita, podobnie jak inne pszczoły, ale bardzo martwiła się, że nawet jeśli pszczoły z jej rodziny zmagazynują dużo miodu na zimę, to przyjdą ludzie i go zabiorą, a ją i jej krewnych będzie czekał głód, a może nawet śmierć. Słyszała już, że zdarzało się to w innych pszczelich rodzinach. Z dnia na dzień Apisa była coraz smutniejsza i markotna, aż w końcu zauważyła to pszczela Królowa. Wezwała ją do siebie i zapytała o przyczynę zmartwienia. Gdy Apisa wyjaśniła, co tak bardzo ją trapi, Królowa westchnęła i smutno powiedziała:

- Niestety, obawiam się, że nic nie możemy zrobić. Jeśli przyjdą ukraść nasz miód, to nie będziemy miały jak się bronić. Oni o tym wiedzą i wcale się nas nie boją. Ale może będziemy miały szczęście i ludzie nie wypatrzą naszego gniazda w dziupli, i nie zabiorą naszego miodu. To nasza jedyna nadzieja.

- Ale Królowo – odezwała się Apisa – a jeśli jednak ludzie znajdą nasze gniazdo? Czy na pewno nic nie możemy zrobić? Nie ma jakiegoś sposobu, byśmy mogły bronić naszego miodu? – dopytywała Apisa. Królowa ponownie westchnęła i odparła:

- Ja nie znam takiego sposobu i nie jestem w stanie nic zrobić. Ale... - Królowa zawahała się, ale kontynuowała – być może Matka Natura mogłaby nam jakoś pomóc. Jednak droga do niej jest bardzo długa i pełna niebezpieczeństw. Nie mogę narażać żadnej pszczoły na takie ryzyko.

- Ależ Królowo! Ja polecę! – zawołała Apisa – Umiem bardzo szybko lecieć, jestem mała, więc nikt mnie nawet nie zauważy. Dam sobie radę. Polecę do Matki Natury po pomoc! – upierała się dzielna pszczołka. Królowa długo nie zgadzała się na pomysł Apisy, jednak ta była bardzo uparta i ciągle prosiła o zgodę. W końcu Królowa uległa jej prośbie i zgodziła się, a Apisa wyruszyła w podróż. Leciła bardzo, bardzo długo. Dotarła do miejsc, w których nie była nigdy wcześniej. Była coraz bardziej zmęczona i gdy już traciła nadzieję, że uda jej się dolecieć do celu, ujrzała domek Matki Natury i po chwili była na miejscu. Matka Natura była nieco zaskoczona niespodziewanymi

odwiedzinał pszczołki, ale była bardzo miła. Zaprosiła Apisę do swojego domku i poczęstowała pysznymi owocami. Zaciekawiona zapytała o cel wizyty i uważnie wysłuchała, jakie obawy mają pszczoły. Gdy pszczoła skończyła swą opowieść, Matka Natura powiedziała:

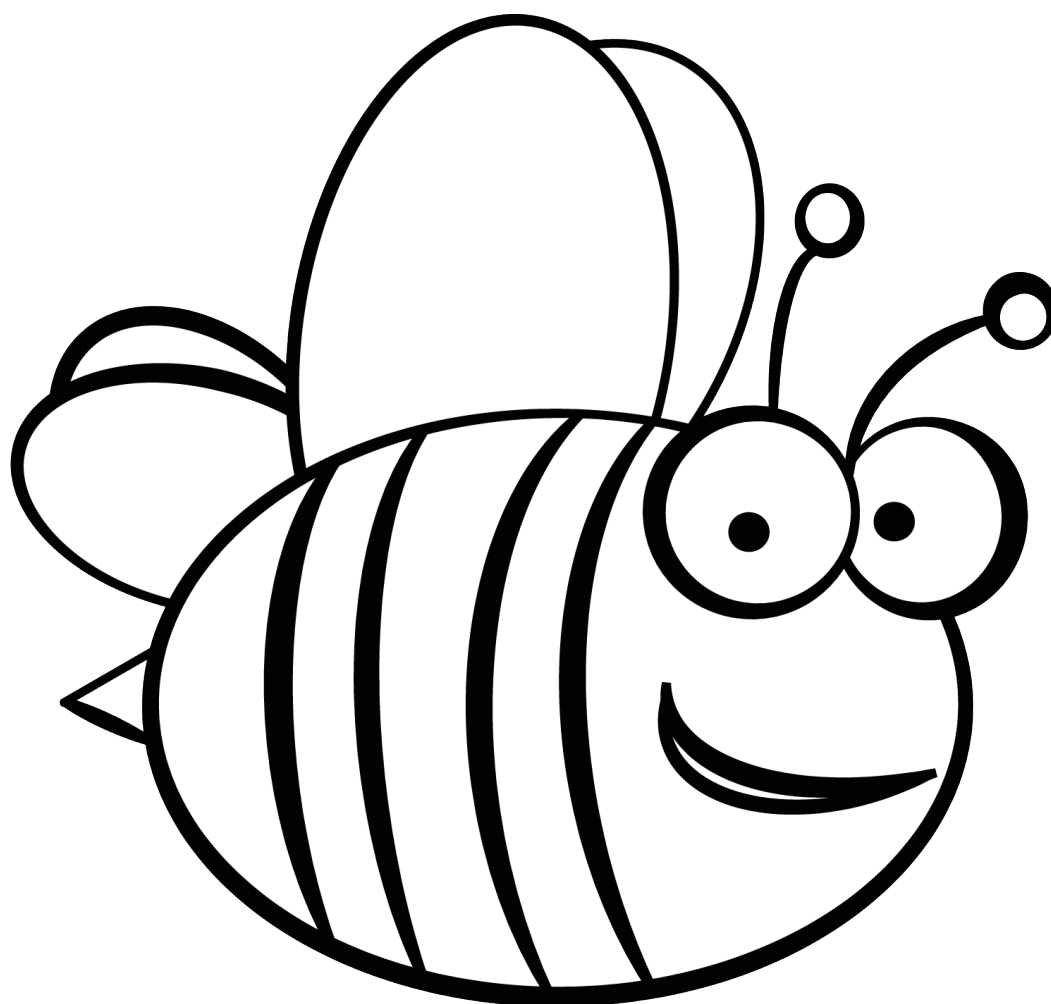
- Może uda mi się wam pomóc. Dam Ci magiczną różdżkę, która sprawi, że na końcu waszych ciał wyrosną ostre żądła. Będziecie mogli się nimi bronić, jeśli ktoś was zaatakuje. Ale uważajcie, bo użyć będziecie mogli tylko jeden raz w życiu, a potem umrzecie. Nie żądłcie więc bez potrzeby. Wybierzcie najsilniejsze i najodważniejsze spośród was, niech one będą żołnierzami, broniącymi całej rodziny w razie niebezpieczeństwa. Mam nadzieję, że taka zmiana spowoduje, że ludzie przestaną kraść wasz miód, mają przecież tyle innego jedzenia!

Apisa podziękowała, wzięła różdżkę, pożegnała się z Matką Naturą i ruszyła w drogę powrotną do swojego gniazda. Gdy wróciła, po kolei dotykała każdą pszczołę magiczną różdżką i każde wyrastało żądło. Apisa dokładnie przekazała wszystkim pszczołom informację o tym, że skorzystać z żądła mogą tylko raz w życiu, a wszystkie pszczoły zgodziły się, że nie będą nikogo żądlić bez potrzeby, a jedynie wtedy, gdy będą musiały bronić swojego gniazda, Królowej i miodu.

I tak się pewnego dnia zdarzyło, że ludzie przyszedli do pszczelego gniazda i chcieli ukraść pszczołom miód. Byli bardzo zaskoczeni gdy pszczoły zaczęły się bronić żądłąc ich boleśnie i bardzo szybko uciekli. Wiele pszczoł tego dnia poniosło bohaterską śmierć w obronie miodu, ale zapas na zimę został uratowany i pszczoły miały co jeść aż do wiosny. Jednak ludzie ciągle pamiętali smak pysznego, słodkiego miodu i zastanawiali się, czy mogliby go jakoś uzyskać. To, co sami wyprodukowali, nawet nie przypominało prawdziwego miodu. Wiosną, gdy kwiaty i drzewa w ogrodach zakwitły, ludzie zbudowali więc małe, drewniane domki – ule. Zaprosili pszczoły, by się tam wprowadziły, a pszczoły chętnie to zrobiły, bo wokół uli było mnóstwo kwiatów, gdzie mogły zbierać nektar i pyłek. Ludzie pilnowali uli i mieszkających w nich pszczoł, dbali, by wokół nie brakowało kwiatów i by pszczołom nie działa się krzywda. W zamian za to jesienią pszczoły pozwalały ludziom wziąć część swojego miodu tak, by im nie zabrakło pokarmu przez zimę, ale by i ludzie mogli go trochę zjeść.

Załącznik 3 - Kolorowanka

Załącznik 4 - Pszczele ozdoby

Potrzebne materiały:

- szablon pszczoły
- arkusze papieru technicznego (lub innego grubszego papieru)
- filc w kolorze żółtym, czarnym, białym, czerwonym
- nożyczki
- klej
- kawałek wąskiej wstążki (nitki, sznurka) lub patyczki do szaszłyków

Wykonanie:

1. Z papieru technicznego wytnij kształt pszczoły: 2 x ciało i 2 x skrzydełko.
2. Z żółtego filcu wytnij kształt ciała pszczoły – 2 razy, z białego filcu kształt skrzydeł – 4 razy, z czarnego filcu paski, małe czułki i oczy, z czerwonego – uśmiech.
3. Na wycięte z papieru skrzydełka naklej (po obu stronach) wycięte kształty skrzydeł tak, by otrzymać skrzydła oklejone po obu stronach filcem.
4. Do jednego z papierowych kształtów ciała pszczoły przyklej czułki i skrzydła oraz wklej wstążkę (od góry) lub patyczek (od dołu). Naklej drugi papierowy kształt ciała (skrzydła i czułki w środku, papierowe kształty ciała po obu stronach).
5. Naklej wycięte z żółtego filcu ciała pszczoły (po obu stronach), następnie paski, oczy i uśmiech. Gdy klej wyschnie pszczoła jest gotowa do zawieszenia (wersja ze wstążką) lub zbiccia w doniczce (wersja z patyczkiem).

Wskazówki:

- można wykonać pszczołę jednostronną, wówczas trzeba wyciąć tylko jeden kształt ciała pszczoły z papieru, a z filcu – jeden kształt ciała i 2 kształty skrzydełek.
- filc można zastąpić pianką plastyczną lub kolorowym papierem.

